

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПЕРЕЯРОК ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ РІЗНИХ ЛІНІЙ

О. Г. Антонець, А. Ф. Кравченко
antonets1960@gmail.com

Асканійська ДСДС Інституту зрошуваного землеробства НААН
вул. 40 років Перемоги, с. Тавричанка, Каховський р-н,
Херсонська обл., 74862, Україна

Дослідження проведено у 2014 році у племзаводі ДП ДГ «Асканійське» Каховського району Херсонської області. У 278 переярок різних ліній за загальновідомими методиками визначено селекційні ознаки: живу масу, довжину штапелю, масу руна, вихід і настриг чистої вовни, діаметр волокон.

Отримано показники продуктивності переярок таврійського типу вісьмох ліній. Варіація живої маси склала 63,7-69,8 кг, довжини штапелю 10,5-11,4 см, настригу немитої вовни 7,11-8,05 кг, настригу чистої вовни 4,14-5,15 кг, діаметру волокон 22,8-24,3 мкм. Переярок з сортиментом 70 якості було 24 голови (8,6%), з 64 якістю - 128 голів (46,1%), з 60 якістю - 91 голова (32,7%), з пониженою тониною 35 голів (12,6%). По мірі пониження сортименту вовни жива маса овець збільшується з 63,8 до 66,0 кг, довжина штапелю з 10,6 до 11,2 см, настриг немитої вовни з 7,44 до 8,0 кг, вихід чистого волокна з 60,09 до 62,45%, настриг чистої вовни з 4,46 до 5,05 кг.

Вівці з сортиментами 80 і 70 якості будуть використані для збільшення селекційної групи з тонкою вовною з сортиментами 60 якості і грубішою – для створення масиву з поліпшеними м'ясними якостями. Селекційна робота буде спрямована на потоншення вовни в межах однієї брадфордської якості і поліпшення якісних характеристик з метою її типізації.

Для поповнення стада віцематок слід використовувати переярок і ярк різних ліній, які поєднують високі показники живої маси і настригу чистого волокна з бажаною тониною вовни.

Ключові слова: вівці, жива маса, настриг вовни, діаметр волокон.

THE PRODUCTIVENESS of YOUNG EWES up to the FIRST LAMBING WHICH ARE the TAVRIAN TYPE of VARIOUS LINES

O. H. Antonets, A. F. Kravchenko

antonets1960@gmail.com

Askanian DSDS Institute of Irrigated Agriculture NAAS
40 years of Victory Street, Tavrychanka, Kakhovka district,
Kherson region, 74862, Ukraine

The study was conducted in 2014 in the breeding farm DH "Askaniyske" Kakhovka district of Kherson region. In 278 ewes different lines by generally known methods were defined such selection features: live weight, staple length, weight of fleece and pure wool clip, fibers diameter.

The indexes of productivity Taurian type ewes on eight lines have been received. They have such variations: live weight from 63,7 to 69,8 kg, staple length 10,5-11,4 cm, unwashed wool clip 7,11-8,05 kg, pure wool clip 4,14-5,15 kg, diameter fibers 22,8-24,3 mm. Ewes with assortment of 70 quality there were 24 heads (8,6%), quality of 64 - 128 units (46.1%), quality of 60 - 91 heads (32.7%), with lower fineness 35 heads (12.6%). If the assortments of wool sheep falls the live weight increases with 63,8 to 66,0 kg, with staple length of 10,6 to 11,2 cm, unwashed wool clip from 7,44 to 8,0 kg, of pure fiber of 60, 09 to 62,45%, pure wool clip of 4,46 to 5,05 kg.

Sheep, which have assortment of wool 80 and 70 quality, will be used to increase of the breeding group that have the fine wool, and other sheep of 60 assortments, crudely quality of wool for creating an array with improved meat quality. Selection work will focus on process of improving wool according to requirements of a Bradford quality and improving quality characteristics with the aim to definition of its type.

To replenish the herd should be used ewes of different lines that combine high indexes of performance live weight and clip of clean wool with the fibers of desired fineness of wool.

Keywords: sheep, live weight, wool clip, fibers diameter.

ПРОДУКТИВНОСТЬ ПЕРЕЯРОК ТАВРИЙСКОГО ТИПА РАЗНЫХ ЛИНИЙ

А. Г. Антоненц, А. Ф. Кравченко
antonets1960@gmail.ru

Асканийская ГСООС Института орошаемого земледелия НААН
ул. 40 лет Победы, с. Тавричанка, Каховский р-н,
Херсонская обл., 74862, Украина

Исследования проведены в 2014 году на базе племзавода ГП ОХ «Асканийское» Каховского района Херсонской области. Определены, согласно общеизвестных методик, селекционные признаки у 278 переярок разных линий, а именно: живая масса, длина штапеля, масса руна, выход и настриг чистой шерсти, диаметр волокон.

Получены показатели продуктивности переярок таврического типа восьми линий. Вариация живой массы составила 63,7-69,8 кг, длины штапеля 10,5-11,4 см, массы невыттой шерсти 7,11-8,05 кг, настрига чистой шерсти 4,14-5,15 кг, диаметра волокон 22,8-24,3 мкм. Сортимент 70 качества имели 24 переяки (8,6%), 64 качества - 128 голов (46,1%), 60 качества - 91 голова (32,7%), а пониженную тонину 35 голов (12,6%). По мере понижения сортимента шерсти живая масса увеличивается с 63,8 до 66,0 кг, длина штапеля с 10,6 до 11,2 см, масса руна с 7,44 до 8,0 кг, выход чистого волокна с 60,09 до 62,45%, настриг чистого волокна с 4,46 до 5,05 кг.

Овцы с сортиментами 80 и 70 качества будут использованы для увеличения селекционной группы с тонкой шерстью, тониной 60 качества и грубее – для создания массива с улучшенными мясными качествами. Селекционная работа с целью типизации шерсти будет направлена на улучшение её качественных характеристик в частности уточнение в пределах одного брадфордского качества.

Для пополнения заводского стада овцематок необходимо использовать переярок и ярок разных линий, сочетающих высокие показатели живой массы и настрига чистого волокна с желательной тониной шерсти.

Ключевые слова: овцы, живая масса, настриг шерсти, диаметр волокон.

Розведення за лініями є основним методом селекційної роботи у племзаводі ДП «ДГ «Асканійське». Вивчення і аналіз продуктивних ознак та якісних характеристик вовни овець різних статевих-вікових груп в залежності від походження є важливою складовою селекційної роботи з таврійським типом асканійської тонкорунної породи.

У племзаводі відбір молодняку для поповнення маточного стада проводять за результатами трьох оцінок основних селекційних ознак. Першу з них проводять при відлученні, з 500 ярок 3,5-5-місячного віку для спрямованого вирощування відбирають 350 кращих тварин. За результатами бонітування у 14-15- та 26-27-місячному віці з груп виводять ще 25-30 голів, остання оцінка є остаточною. Таким чином групу маток поповнюють кращими переярками за результатом комплексної оцінки наступних ознак: живої маси, довжини штапелю, виходу чистої вовни, настригу чистого волокна, діаметру волокон, вирівняності вовни за тониною і довжиною, звивистості та кількості і якості жиропоту.

Нами проведено оцінку продуктивності і характеристику вовни переярок таврійського типу у розрізі ліній.

Методика досліджень. Продуктивність і якісні характеристики вовни дослідних тварин ліній 224, 227, 369, 375, 0058, 0517, E7470, 1444, 1577 вивчено у 2014 році в племзаводі ДПДГ «Асканійське» Каховського району Херсонської області.

Живу масу і довжину штапелю у переярок визначали вагою при бонітуванні, настриг немитої вовни - шляхом зважування рун під час стриження. Вихід чистої вовни і діаметр волокон визначені згідно методики ВАСГНІЛ [1]. Біометричну обробку даних проводили за алгоритмами Плохінського М.О. з використанням програми Excel [2].

Результати досліджень. Проведено оцінку продуктивності 278 переярок, тварин у лініях 227, 1577, 224 і 369 досить багато, питома частка була в межах від 15,5 до 26,3%, в інших чотирьох лініях вона складала від 4 до 10,8% (табл.1).

Найбільшу живу масу мали переярки лінії 1577 - 69,8 кг, що перевищувало показники по групах на 4,0-6,7 кг, або на 6,1-10,7% ($P < 0,9$). У ровесниць ліній 224, 1444 і 0517 ця ознака була в межах середнього показника по групі, а у тварин ліній 224, 227 і 0058 менша від нього на 1,0-2,8 кг, або 1,5-4,2% ($P < 0,9$).

За показниками довжини штапелю і діаметру волокон суттєвої різниці у тварин різних генотипів не встановлено.

Таблиця 1. Продуктивність переярок племзаводу в залежності від походження

№ лінії	n	Селекційна ознака				
		жива маса, кг	Довжина вовни, см	настриг немитої вовни, кг	настриг чистої вовни, кг	діаметр волокон, мкм
224	49	65,8±0,8	10,9±0,2	7,43±0,12	4,39±0,23	23,3±0,56
227	43	63,1±0,7	11,1±0,1	7,75±0,13	4,71±0,08	22,8±0,28
369	73	64,2±0,6	10,8±0,1	7,43±0,10	4,61±0,09	22,8±0,23
0058	13	64,4±0,7	10,5±0,2	8,05±0,21	4,69±0,17	24,3±0,52
0517	13	65,2±0,9	11,1±0,3	7,89±0,17	5,15±0,13	24,1±0,71
1577	46	69,8±0,9	10,8±0,1	7,12±0,13	4,24±0,10	23,1±0,19
1444	30	65,4±1,0	11,4±0,2	7,73±0,15	4,67±0,11	23,8±0,30
E7470	11	63,7±1,9	10,8±0,2	7,11±0,31	4,14±0,22	22,9±0,55
Разом	278	65,4±0,3	10,9±0,1	7,50±0,05	4,56±0,04	23,0±0,11

У переярок ліній 1444, 227, 0517 і 0058 настриг немитої вовни становив 7,73-8,05 кг, це перевищувало середній показник по групі на 0,23-0,45 кг, або на 3,1-7,3%. У ровесниць ліній 224 і 369 настриг немитої вовни менший від середнього показника на 0,07 кг, або 1,0%, у тварин ліній E7470 і 1577 ця різниця була більш значною - 0,39-0,38 кг, або 5,2 і 5,1% ($P < 0,9$).

Завдяки дещо більшим довжині штапелю і масі руна найвищий настриг чистої вовни мали переярки лінії 1577 – 5,15 кг, перевага над середнім показником по групі склала 0,59 кг, або 3,8%. У ровесниць ліній 224, 369 і 6.2 ця ознака була в межах середнього показника по групі, а у тварин ліній 227, 0517 і 0058 нижча від нього на 0,12-0,29 кг, або 2,8-7,0%.

Потомки австрало-ставропольського барана E7470 мали менші показники селекційних ознак. Ця тенденція спостерігається з кінця 80-х років минулого століття, коли в стаді теж використовували австрало-ставропольських плідників різних ліній, а одну з них - A8113 з ДПЗ «Советское руно» планували продовжувати [3]. Саме сталий вплив конституційно-продуктивних ознак материнської породи, яка відноситься до вовнового типу, обумовлює меншу продуктивність. Використання плідника E7470 з племзаводу «Вторая пятилетка» з метою отримання генотипів з тонкою вовною позитивного ефекту не мало. Діаметр волокон його переярок склав 22,9 мкм, у ровесниць ліній 227, 369 і 1577 ця ознака мала практично такі ж самі величини – 22,8-23,1 мкм.

За тониною вовни тварини розподілені наступним чином: тонкий тип мали 24 голови (8,6%), середньотонкий - 128 голів (46,1%), з

пониженою тониною - 91 голова (32,7%). Переярок з огрубленими, не характерними для тонкорунного вівчарства і цієї статевовікової групи сортиментами 58 і 56 якості було 35 голів, або 12,6%. Характеристику селекційних ознак в залежності від сортименту вовни наведено у таблиці 2.

Отримані дані свідчать, що в цілому спостерігається тенденція до збільшення показників селекційних ознак по мірі пониження тонины вовни. Так, жива маса у переярок з вовною 64, 60 і 56 якості, у порівнянні з тваринами з сортиментом 70 якості була більшою на 2,0-3,2 кг, або на 3,1-3,4%.

Настриги немитої вовни у тварин з вовною 60, 58 і 56 якості у порівнянні з ровесницями з сортиментом 70 якості були більшими на 0,05-0,56 кг, або на 0,6-7,5%.

Таблиця 2. Характеристика селекційних ознак переярок в залежності від тонины вовни

Тонина вовни, якість	n	Селекційна ознака				
		жива маса, кг	Довжина вовни, см	настриг немитої вовни, кг	вихід чистої вовни, %	настриг чистої вовни, кг
70	24	63,8±0,91	10,6±0,2	7,44±0,18	60,09±1,13	4,46±0,14
64	128	65,8±0,52	10,7±0,1	7,44±0,08	60,18±0,50	4,52±0,06
60	91	65,8±0,61	11,2±0,1	7,49±0,10	61,28±0,50	4,59±0,07
58	27	63,2±1,02	11,3±0,2	7,65±0,13	60,48±1,12	4,61±0,11
56	8	66,0±1,18	11,2±0,4	8,00±0,28	62,45±2,27	5,05±0,24
Разом	278	65,4±0,34	10,9±0,1	7,50±0,05	60,62±0,32	4,56±0,04

За довжиною штапелю і виходом чистої вовни спостерігається незначна тенденція до збільшення показників селекційних ознак по мірі потовщення вовни.

Переярки з сортиментами 64, 60, 58 і 56 якості перевершували ровесниць з вовною 70 якості за настригом чистої вовни на 0,06-0,59 кг, або на 1,3-13,2%. Ровесниці з вовною 70 якості закономірно мають менші показники всіх селекційних ознак.

Дослідженнями встановлено, що переярки племзаводу ДПДГ «Асканійське» мають високу продуктивність як в цілому по групі, так і у розрізі груп тонины, тварин з огрубленими сортиментами 58 і 56 якості необхідно виводити з стада.

Характеристики продуктивності переярок тонкорунних порід країн близького зарубіжжя нечисленні, тому що вирощування цієї групи є досить затратним. Селекційна отара вівцематок у племзаводі завжди комплектувалася за рахунок переярок, проте враховуючи економічний чинник ремонт маточної отари необхідно здійснювати, в основному, добре розвинутими ярками.

У подальшій селекційно-племінній роботі зі стадом племзаводу материнську спадковість необхідно поліпшувати шляхом поповнення маточної отари переярками і ярками, які за живою масою і настригом чистої вовни перевищуватимуть вимоги до елітних тварин на 10-15 і 20-25%. Бажані сортименти вовни 70 і 64 якості у них будуть поєднуватися з їх високими фізико-механічними характеристиками. Тварини з вовною 80 і 70 якості будуть використані для збільшення селекційної групи з тонкою вовною, а з вовною 60 і грубіше - для створення масиву овець з поліпшеними м'ясними якими.

Отримані дані наших досліджень співвідносяться з результатами і напрямками роботи зі стадами тонкорунних порід у країнах СНД. Так, російські вчені вважають за необхідне створення у ставропольській породі стад овець з генетично обумовленою тониною вовни не грубіше 21 мкм [4].

Дослідженнями вовни овець таврійського типу провідних племзаводів встановлено, що вона характеризувалася пониженою тониною. Подальшу селекцію овець таврійського типу необхідно спрямувати на її потоншення, що дозволить отримати найбільш затребувану на світовому ринку вовну діаметром 20-22 мкм [5].

Висновки. Переярки таврійського типу племзаводу ДП «ДГ «Асканійське» мають високу продуктивність. Їх середня жива маса становить 65,4 кг, настриг чистої вовни 4,56 кг, що на 18,9 і 62,8% перевищує вимоги класу еліта для цих ознак. За рівнем продуктивності переярки різних ліній суттєвої різниці не мають, крім лінії E7470, яка має дещо нижчі показники.

Тонкі і середньотонкі сортименти вовни мають 54,7% переярок, з пониженою тониною і огрубленою вовною - 32,7% і 12,6% тварин. Подальшу селекційну роботу в племзаводі необхідно спрямувати на потоншення на одну брадфордську якість і поліпшення фізико-механічних характеристик вовни з метою її типізації.

Список використаної літератури

1. Методические рекомендации по изучению качества шерсти. – М., 1985. –75 с.
2. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. - М.: Колос. -1969. - 247 с.
3. Антоненко О. Г. Характеристика селекційних ознак і їх взаємозв'язків у баранів-плідників племзаводу «Асканія-Нова» [текст] / О. Г. Антоненко // Вівчарство: міжвід. темат. наук. зб. - Нова Каховка: ПІЕЛ, 2007. - Вип. 34. - С. 28-34.
4. Исмаилов И. С. Тонина шерсти и живая масса у овец различного происхождения [текст] / И. С. Исмаилов, П. К. Амиров // Овцы, козы, шерстяное дело. – Москва, 2010. - № 3. - С. 22-24.
5. Антоненко О. Г. Характеристика вовни овець племзаводів “Асканія-Нова”, “Атманай” і “Червоний чабан” [текст] // Вівчарство: міжвід. темат. наук. зб. - Нова Каховка: ПІЕЛ, 2006. – Вип. 33. - С. 3-10.